

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

D[omi]nica xx. post trinitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

Dñica. xx. post trinitatem.

poterat. quia ergo iacebat. dixit
Surge. quia in lecto portabat.
dixit. Tolle lectum tuum. quia ire
non poterat. dixit. Et ambula. dei
enim perfecta sunt opera. Deut.
xxv. Sicut autem per litteram ha-
bentem sigillum declarat voluntas
ipsius scribentis. sic per signum quod
est virtutis diuine manifestissi-
mum ostenditur veritas diuine
virtutis. Alii autem sancti qui fece-
runt miracula fecerunt hoc im-
plorando diuinam potentiam et cle-
mentiam et non imperando. et si
aliqui in talibus imperabant hoc
non erat virtute propria sed expri-
mendo virtutem christi tanquam mini-
stri non domini. sicut aliqui impera-
bant demonibus ut recederent ab
obsessis corporibus in nomine christi et
auctoritatis eius. ¶ Ad secundam
dicitur quod hoc sanare animam sit ma-
ius quam sanare corpus. tamen vnius et
eiusdem potestatis sunt. ¶ Ad ter-
tiam per responsio ex dictis.

Dominica
xx. est euange-
lium. Dicebat
iesus turbis
iudeorum et.
matthaei. xxij.

Circa quod pos-
sunt disputari sequentes questio-
nes. ¶ Prima. utrum pater ce-
lestis fecit nuptias filio quando
nature humane coniungit. ¶ Se-
cundo. utrum caritas sit vestis
nuptialis. ¶ Tertia. utrum non
habet vestem nuptialem. scilicet

caritatem. finaliter proficiat
in tenebras exteriores ubi erit
fletus et stridor dentium.

D prima
sic procedit.
Et videtur
pater non fecit
nuptias filio
suo quoniam huma-
ne nature con-
iungit. ¶ Pa-
ter sic. matro-

monium est viri et mulieris con-
iunctio indiuidua vite consuetudine
retinens. xxvij. q. ij. §. i. extra de
presump. illud. et insti. de nuptiis.
§. ij. sed coniunctio filii cum huma-
na natura non est coniunctio viri et
mulieris. ergo et. ¶ Secundo sic.
consensus facit matrimonium. et
xxvij. q. ij. c. Matrimonium. sed in
coniunctione ista filii dei cum na-
tura nullus videtur precessisse
consensus. ergo et. ¶ Tertio sic.
in matrimonio sunt due perso-
ne distincte. scilicet maritus et vxor.
sed in ista coniunctione non sunt
distincte persone. sed vnio huma-
ne nature facta est in persona
filii dei. ergo non potest dici ma-
trimonium siue nuptie. ¶ In opposi-
tum est euangelium presens. ¶ Quod
spondeo dicendum. quod tres nuptie
dicuntur spirituales filii dei. scilicet
in natura. in spiritu. et gloria. In
natura quoniam sibi natura nostra
vnio. In spiritu quoniam spiritu hominis
ibi coniungit. In gloria quoniam hominem
totum luce sue diuinitatis imple-
uit. Prime facte sunt in veteri

virginis. Secūde in cōscientie thalamo. Terte in facie dei se-
creto. De primis dicitur in ps.
In sole posuit tabernaculū suū.
De secūdis. osee. ij. Spōsabo te
mihi in fide in sempiternus. De
tertijs Apocalip. xix. Venerunt
nuptie agni rē. De primis hic di-
citur. Simile est regnū celoz
homini regi qui fecit nuptias fi-
lio suo. Per istas nuptias intel-
ligit verbi incarnatio. Tunc em̄
deus vt ait grego. pater fecit nu-
ptias filio suo qñ naturā huma-
naz copulauit diuine in vno sup-
posito. Que quidē nuptie cele-
brate sunt in vtero virginali. de
quo xps exiuit tanq̄ sponsus p-
cedēs de thalamo suo. Ad quas
nuptias inuitauit oēs fideles.
ad quos inuitādos misit seruos
suos. Primo scz pphetas q̄ pos-
pulu exhortarent expectare xpi
aduentū r tendere in ipsum per
fidē r opera bona. r nolebāt ve-
nire. qz nolebāt verbis pphetaz
obedire. Vñ hier. xxv. Vñ ad
vos seruos meos pphetas. Et
segtur infra. Et non audistis me
neq̄ inclinastis aures vestras vt
audiretis. cum dicerēt. Reuer-
timini reuertimini vnusquisq̄ a
via sua mala. Item misit alios
seruos qui de p̄p̄quo annūcia-
uerunt aduentū xpi. vt iohannē
baptistā. r disciplos xpi. q̄ missi
ab eo in omnē ciuitatē r locum
quo ipse erat vterus. vt habet
Luce. x. In q̄bus nuptijs p̄adiū
paratū erat. Istud p̄adiū erat

spiritualia refectio anime. Vñ
de ait. Prandiū meū parauī. vñ
delz sacramēta ecclesie r doctri-
nam q̄bus reficitur aīa. r potis
siue sacramentū eucharistie. in
quo dat nobis caro xpi in cibuz
r sanguis eius in potū. Admira-
bile certe p̄uiuiū. in quo xps su-
mitur. mens implet gratia. r fu-
ture glorie nobis pignus datur.
Tauri r altilia occisa sūt. Tauri
sunt p̄cepta moralia. r altilia
sunt consilia supaddita. merito
ergo dicit fecisse pater nuptias
filio suo. Ad rōnes in opposi-
tum. Ad primā rīdetur q̄ illa
est diffinitio matrimonij carna-
lis. Hoc aut̄ matrimoniū est spi-
rituale. r sufficit q̄ hic sit vno
inseparabilis inter filiū dei r na-
turam assumptā in vnitāte per-
sone. r ita est quedam individui-
tas vite in persona. Ad secun-
dam respondetur negādo q̄ non
interuenit consensus. immo in-
teruenit. quoniam annunciante
angelo beate virgini propositū
patris celestis de nuptijs huius-
modi faciendīs filio suo. beatif-
sima cōsensit loco totius huma-
ne nature. Ad tertiā respōdet
negando consequentias. Ratio
enim haberet locū in matrimo-
nio carnali. In spirituali autē
nō sequitur. qz in hoc matrimo-
nio r si due nature distincte con-
iungātur. tamen in vna persona
vniūtur. r ita nō potest esse dua-
litas personarū. quia natura hu-
mana assumpta est ad personali-

tatem diuinam.

D secundam
questionem sic
pcedit. (ij. ij.
q. xxiij. ar. vj.)
Et videt qd no.
¶ Prio sic. ca-
ritas no est ex-

cellētissima virtutū. ergo no est
nomināda tanq̄ omnīū dignissi-
ma vestis nuptialis. p̄na ptz. as-
sumptū p̄batur sic. Altioris po-
tentie altior est virtus. sicut ⁊ al-
tior operatio. sed intellectus est
altior voluntate ⁊ dirigit ipsam.
ergo fides q̄ est in intellectu ex-
cellētior est caritate que est i vo-
luntate. ¶ Secdo sic. id per quod
aliqd operatur videt eo esse in-
ferius. sicut minister per quem
dñs operat̄ est inferior dño. sed
fides p̄ dilectionē operat̄. vt di-
citur Gal. v. ergo fides excellē-
tior est caritate. ¶ Tertio sic. id
qd se habet ex additione ad aliqd
videt esse p̄fectius. sed spes vi-
detur se habere ex additione ad
caritatē. nam caritatis obiectū
est bonū. spei aut̄ obiectū est bo-
nū arduū. ergo spes est excel-
lentior caritate. ¶ In oppositū
est euangeliū. vbi caritas vocat̄
vestis nuptialis. vt dicit grego.
Secdo est illud. j. Loz. xij. vbi
enumeratis virtutib⁹ theologi-
cis. ricit apl's. maior horum est
caritas. ¶ R̄ideo dicendū. qd ca-
ritas merito dicit̄ vestis nuptia-
lis. Tum qz ipsa est que diuidit

inter filios regni ⁊ perditionis.
vt dicit augu. Tum quia s̄m gre-
goriū. ipsa est qua x̄ps indutus
venit ad nuptias. qm̄ ex caritate
incarnari voluit. h̄ere. xxx. In
caritate perpetua dilexi te. ideo
attraxi te miserans. Tum tertio
caritas dicit̄ vestis nuptialis.
qz vn̄ersa delicta operit cari-
tas. Tum quarto. qz ornat omnia
opera nostra. sine caritate enim
opa nostra no placēt deo. j. Lxx.
xij. Si distribuero in cibos pau-
peruz omnes facultates meas.
caritatē aut̄ no habea. nihil mi-
hi prodest. Tum quinto dicit̄ ve-
stis nuptialis. quia matrimonia
fiunt p̄pter amicitia refo:mati-
daz. In matrimonio aut̄ filij dei
cū natura humana amicitia iu-
ter nos ⁊ deū est refo:mata. ad
Epb. ij. Ipse est pax nostra q̄ fe-
cit vtraz vnū ⁊ c. Tum sexto dicit̄
caritas vestis nuptialis qm̄ est
excellētissima virtutū. qd sic ps.
Tum bonū in humanis actibus
attēdat̄ s̄m qd regulatur debita
regula necesse est qd virt⁹ huma-
na que est p̄ncipiū bonoz actū
consistat in attingēdo humanoz
actū regulā. Est autem duplex
regula humanoz actū. scilz ra-
tio humana ⁊ deus. sed deus est
p̄ma regula a qua etiā humana
ratio regulāda est. ⁊ ideo virtu-
tes theologicę que cōstitunt in
attingēdo illā regulam p̄mā.
eo qd earum obiectū est deus ex-
cellētiores sunt moralibus vir-
tutibus. vel intellectualib⁹ que

cōsistunt in attingēdo rationem
 humanā. ppter quod oportet vt
 etiam inter ipsas virtutes theo
 logicas illa sit potior que ma
 gis deum attingit. Semper autē
 id qd est per se. magi est eo qd
 est per aliud. fides autē et spes
 attingunt quidem deum. fm qd
 ex ipso prouenit nobis vel cogni
 tio veri vel adeptio boni. sed ca
 ritas attingit ipsum deum. vt in
 ipso sistat. non vt ex eo aliquid
 nobis proueniat. et ideo caritas
 est excellentior fide et spe. et per
 consequēs oibus alijs virtutib?
 Sicut etiam que attingit ratio
 nem fm se est excellentior q̄ alie
 virtutes morales que attingunt
 rationē fm qd ex ea medium cō
 stituitur in opationibus vel pas
 sionibus humanis. ¶ Ad ratio
 nes in oppositū. ¶ Ad primā res
 spondetur negādo p̄nam. Et ra
 tio est. quia operatio intellect?
 completur fm qd res que intelli
 gitur est in intelligēte. et ideo no
 bilitas operationis intellectua
 lis atreditur fm mensurā intel
 lectus. Operatio autem volūta
 tis et cuiuslibet virtutis appeti
 tūe perficitur in inclinatioe ap
 petitus ad rem sicut ad terminū
 ideo dignitas operationis appe
 titiue attenditur fm rem que est
 obiectum operationis. Ea autē
 que sunt infra animam nobilio
 ri modo sunt in anima q̄ in seip
 sis. quia vnūquodq̄ quod est in
 alio est per modum eius in quo
 est. vt habetur in libro de causis

que nō sunt supra animam nobi
 liori modo sunt in seipsis q̄ sunt
 in anima. et ideo eorum que sunt
 infra nos nobilior est cognitio
 q̄ dilectio. propter quod philo
 sophus. vj. ethicorum. pretulit
 virtutes intellectuales virtuti
 bus moralibus. sed eorum que
 sunt supra nos et precipue dile
 ctio dei cognitioni prefertur. et
 ideo caritas est excellentior fi
 de. ¶ Ad secundam respōdetur
 negando consequentiam. Et ra
 tio est. quia fides non operatur
 per dilectionem sicut per instru
 mentum. vt dominus per seruū.
 sed sicut per formam propriam
 et ideo ratio non procedit. ¶ Ad
 tertiam respondetur negando
 consequētiam. Et ratio est. quia
 idem est obiectum caritatis et
 spei. sed caritas importat vnio
 nem ad illud bonum. spes autē
 distantiam quandam ab eo. et in
 de est q̄ caritas non respicit il
 lud bonum vt arduū sicut spes.
 quod enim iam vnitum est non
 habet rationem ardui. et ex hoc
 clare apparet q̄ caritas sit per
 fectior spe.

D tertiaz
 questionē sic
 pceditur. Et
 videtur q̄ nō
 habens ve
 stem nuptia
 lem. scilz ca
 ritatem finaliter non proyiciet
 in tenebras exteriores id est coz

Dominica. ff. post trinitatem.

porales. vbi erit fletus & stridor dentium. **¶** Primo sic. in inferno non sunt tenebre corporales. ergo &c. assumptus probatur quia damnati potentiam habebunt visum suam post corporum reassumptionem. sed frustra in eis esset nisi aliquid viderent. ergo cum nihil videatur nisi in lumine. videtur quod non sint. omnino in tenebris. **¶** Secundo sic. damnati vident penam suam hoc enim est eis ad augmentum peccati. sed nihil videtur sine lumine. ergo non sunt ibi tenebre corporales. **¶** Tertio sic. lux naturaliter sequitur ignem. vbi ergo erit aggregatio ignis erit etiam luminis. sed in inferno erit ignis. ergo &c. **¶** Quarto arguitur quod non erit fletus corporalis nec stridor dentium sic. Fletus corporalis fit per quandam resolutionem lachrymarum. sed a corporibus damnatorum non potest fieri perpetua resolutio cum nihil in eis per cibum restauratur. Omne enim finitum consumitur si aliquid ab eo continue abstrahatur. ergo in damnatis non erit corporalis fletus. **¶** In oppositum est euangelium presens. **¶** Ideo dicendum primo circa tenebras corporales secundum visum. Ignis gehenne habet lucem ad aliquid et ad aliquid non habebit. Pro quo notandum iuxta sanctum theodorum. (iii. sen. di. l. q. ij. ar. iij. q. iij.) quod dispositio inferni erit talis ut maxime miserie damnatorum competat. unde secundum hoc sunt ibi lux &

tenebre. put maxime spectat ad miseriam damnatorum. Ipsa autem visio secundum se est delectabilis ut enim dicitur. ij. metaph. sensus oculorum est maxime diligibilis. eo quod per ipsum plura cognoscimus sed per accidens contingit visum nem esse afflictivam. inquitur videmus aliqua nobis nociva. vel voluntati nostre repugnantia. et ideo in inferno locus ita debet esse dispositus ad videndum secundum lucem et tenebras quod nihil ibi perspicue videatur. sed solummodo sub quadam umbrositate videantur illa que afflictiones cordi ingerere possunt. Unde simpliciter loquendo locus est tenebrosus. sed tamen ex divina dispositione est ibi aliquid luminis quantum sufficit ad videndum illa que animam torquere possunt. ad hoc satis facit naturalis situs loci. quia in terre medio vbi infernus ponitur non potest esse ignis nisi feculentus et turbidus et quasi fumosus. Unde circa hoc notat dominus Bonaventura. quod ignis est in triplici differentia. Est enim ignis purus. et est in propria materia. et ignis incorporatus. ut est in materia aliena. ut in terrea vel in aerea. et est ignis non tantum incorporatus. sed etiam permixtus ut ignis sulphureus et fumosus. Primus est lux et pure lucet abumbranter. Secundus est ignis carbonum. hic autem lucet et tenebram expellit. Tertius est ignis

fumofus, & talis est tenebrosus & iste erit in inferno. Et istis p[er] responsio ad tria obiecta. ¶ Ad quartaz rñdet (vbi sup. q. iij.) q[uo]d in fletu corporali duo inueniunt quoru[m] vnu[m] est lachrymaru[m] resolutio, & q[ui]ntu[m] ad hoc fletus corporalis in dānatis esse nō potest quia post diem iudicij quiescente motu p[ri]mi mobilis nō est alia qua generatio vel corruptio vel corporalis alteratio in lachrymaru[m] aut resolutione oportet esse alicuius humoris generatio nem qui per lacrimas distillat, vnde q[ui]ntu[m] ad hoc corporalis fletus in dānatis esse non potest. Aliud q[uo]d inuenitur in corporali fletu est q[uo]da[m] cōmotio & turbatio capitis & oculoꝝ, & q[ui]ntu[m] ad hoc fletus in dānatis esse poterit post resurrectione[m] corporu[m] dānatoru[m] qui nō solū ex exteriori asfrigentur, sed etiam ab interiori s[er]mō q[uo]d corpus mutat ad passionem anime in bonū vel malū, et q[ui]ntu[m] ad hoc fletus respōdet delectationi que fuit in anima & in corpore, & ita patet respōsio ad obiectum.

Dominica xxj. est euangeliū. Erat q[ui]dam regulus Job. iij. Circa q[uo]d possunt disputari sequentes q[uest]iones. ¶ Prima. vtruz regulus iste cuius filius infirma

batur iuste fuit reprehensus a xpo dicente. Nisi videritis signa et p[ro]digia nō creditis. ¶ Secūda. vtrū miraculū hoc sit idēz cū miraculo illo de quo scribit mat. viij. de centurionis seruo sanato a xpo. ¶ Tertia. vtrū hora septima qua filius reguli sanat[ur] est a febre aliq[uo]d significet in spūali curatione aie a febre peccati.

D primā questionē sic p[re]cedit. Et videtur q[uo]d nō iuste siue cōueniēter fuit reprehensus iste regulus a xpo dicente ei. Nisi

videritis signa & p[ro]digia nō creditis. ¶ Primo sic. Nisi em̄ xpm credidisset saluatore[m] nō petiuisset ab eo pro filio suo saluatio[n]ez ergo videt q[uo]d credebatur & ita incōueniēter reprehēdebat q[uo]d nō credebatur. ¶ Secūdo sic. Non veniebat reprehēdēdus in eo q[uo]d que rebatur signa, nam fides per signa probat. ¶ Tertio. iste cum esset gētilis nō veniebat reprehēdēdus si nō crederet. cū nec per sacras scripturā quā nō viderat, nec p[er] rationē naturalē poterat ad fidem puenire. Unde ap[osto]l[us] dicit. Signa data sunt infidelibus. s. Loz. xiiij. ¶ In oppositū est enā gelium. in quo reprehēdit eū dicens. Nisi videritis &c. ¶ Rñde p[er] dicendū, q[uo]d iuste est reprehēsus